

Силабус дисципліни «Історія української культури»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 227 · ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ · ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ · БАКАЛАВР

120

Годин загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС відповідно до стандарту

4

Змістовних модулів курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Історія української культури

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія; Фізична реабілітація

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки курсу

Мета дисципліни

Дисципліна «Історія української культури» формує у студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація» цілісне уявлення про культурно-історичний розвиток українського народу від найдавніших часів до сьогодення. Курс спрямований на розвиток критичного мислення, вміння аналізувати культурні процеси, розуміти взаємозв'язок культури, охорони здоров'я та суспільного розвитку. Особлива увага приділяється формуванню національної ідентичності, громадянської свідомості та патріотизму майбутніх фахівців у галузі фізичної терапії та реабілітації.

Форми навчання

- Лекції — 30 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 60 годин

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в культурно-історичному та суспільному контексті: виявлення суттєвих фактів, порівняння альтернативних інтерпретацій, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних записок і презентацій.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати культурологічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні матеріали. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу культурних феноменів і обговорення суспільних проблем.

- Аналізувати навчальну, архівну та наукову інформацію
- Виділяти головне та узагальнювати результати досліджень
- Планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів
- Коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками
- Брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей культурно-історичного розвитку України, її місця у світовій та європейській цивілізації. Знання ключових культурних явищ, мистецьких досягнень і процесів від найдавніших часів до сучасності, вміння аналізувати їх у контексті формування особистості фахівця з фізичної терапії та реабілітації.

Здатність застосовувати розуміння культурних традицій і цінностей для ефективної взаємодії з пацієнтами різних соціальних і культурних груп, формування цілісного підходу до реабілітації з урахуванням духовних і культурних потреб людини.

- Характеризувати основні етапи розвитку української культури
- Аналізувати мистецькі, освітні та наукові культурні процеси
- Оцінювати роль культурних діячів в історії України
- Орієнтуватися в джерелах та культурологічній літературі
- Пояснювати вплив культурних традицій на сучасне суспільство

Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових культурологічних категорій та явищ: культура, мистецтво, ідентичність, традиція, звичай, релігія, освіта, наукова думка, культурна спадщина, нематеріальна культура. Характеризувати основні етапи та здобутки в історії української культури від найдавніших часів до сьогодення.

2

Аналіз та оцінювання

Аналізувати причини та наслідки ключових культурних процесів, виявляти закономірності духовного та мистецького розвитку суспільства. Оцінювати роль видатних культурних діячів, митців, вчених в українській та світовій культурі, порівнювати різні інтерпретації явищ.

3

Застосування знань

Застосовувати розуміння культурних традицій і цінностей у майбутній фаховій діяльності фізичного терапевта та реабілітолога. Використовувати наукові та культурологічні джерела для підготовки обґрунтованих висновків і аналітичних матеріалів.

4

Комунікація та рефлексія

Аргументовано викладати власну позицію щодо дискусійних питань вітчизняної та світової культури. Формувати громадянську свідомість, патріотизм і відповідальне ставлення до національної культурної спадщини як фахівця медичної галузі.

Модуль 1. Витоки та розвиток української культури (до кінця XVIII ст.)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1

Культура на українських землях у найдавніші часи.

Матеріальна і духовна культура первісної доби. Трипільська культура як феномен. Культура кіммерійців, скіфів, сарматів. Античні традиції в Північному Причорномор'ї. Духовний світ та мистецтво слов'ян.

Тема 1.2

Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Прийняття християнства як культурний переворот. Писемність, освіта, книжність. Архітектура та образотворче мистецтво. Культурний внесок Галицько-Волинського князівства.

Тема 1.3

Культура козацької доби та Гетьманщини. Козацьке бароко в архітектурі та мистецтві. Освіта і наука: Острозька академія, Києво-Могилянська академія. Козацький літопис. Культурні досягнення Гетьманщини.

Тема 1.4

Українська культура під іноземним пануванням (XVII–XVIII ст.). Культура в умовах Речі Посполитої. Братські школи та їхня роль. Становище культури в Лівобережній та Правобережній Україні. Вплив Просвітництва на культурний розвиток.

Модуль 2. Українська культура у XIX — на початку XX ст.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1

Національно-культурне відродження XIX ст. Роль Тараса Шевченка у формуванні національної культури. Харківська та Київська культурні школи. Громадівський рух і розвиток просвіти. Розвиток літератури, театру, музики. Іван Франко і Леся Українка як культурні феномени.

Тема 2.2

Мистецтво і наука в другій половині XIX ст. Розвиток образотворчого мистецтва: передвижники, народна творчість. Архітектура та будівництво. Становлення наукових інституцій. Наукові товариства. Медицина і охорона здоров'я в культурному контексті.

Тема 2.3

Культура доби Української революції 1917–1921 рр. Культурне будівництво УНР. Розквіт театального та образотворчого мистецтва. Розвиток системи освіти і охорони здоров'я. Культурні здобутки ЗУНР. Спроби формування національної культурної політики.

Модуль 3. Українська культура у XX ст.: між відродженням і знищенням

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.1

Культура «Розстріляного відродження» 1920–1930-х рр.

Українізація та культурний розквіт 1920-х рр. «Розстріляне відродження» — знищення національної культурної еліти. Вплив тоталітаризму на розвиток мистецтва, літератури, освіти і науки. Соціалістичний реалізм як культурна доктрина.

Тема 3.2

Культура в роки Другої світової війни та відбудови. Евакуація культурних цінностей. Культурне спротив в умовах окупації. Відбудова культурних і освітніх закладів. Внесок діячів культури у перемогу. Повоєнний розвиток мистецтва та освіти.

Тема 3.3

Шістдесятництво і культурний опір (1950–1980-ті рр.). Хрущовська «відлига» та її культурні наслідки. Шістдесятники: нове слово в літературі, мистецтві, кіно. Дисидентський рух і захист культурних прав. Чорнобиль 1986 р. як культурна та гуманітарна катастрофа.

Модуль 4. Культура незалежної України (1991 — сьогодні)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.1

Культурне відродження в умовах незалежності. Культурна політика незалежної України. Відновлення та розвиток культурних інституцій. Релігійне відродження. Розвиток освіти і науки. Нова українська архітектура. Мистецькі тенденції 1990-х — 2000-х рр.

Тема 4.2

Культура і суспільні трансформації 2000–2010-х рр.

Помаранчева революція та культурний підйом. Сучасна українська культурна ідентичність. Розвиток кіно, музики, літератури. Революція Гідності як культурна подія. Волонтерський рух і культура взаємодопомоги.

Тема 4.3

Культура в умовах збройного протистояння (2014–2022 рр.).

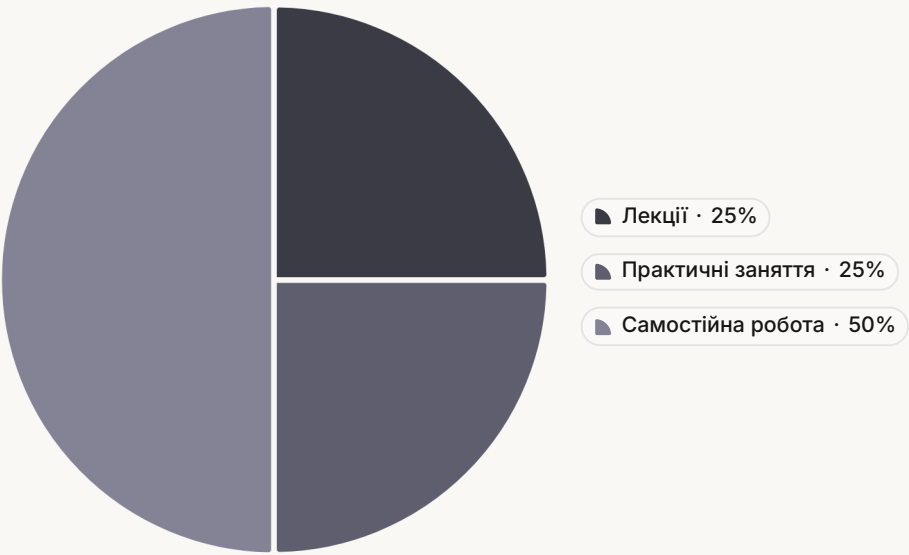
Культурна ідентичність як зброя. Декомунізація та перейменування. Захист культурної спадщини. Розвиток медицини, реабілітації та охорони здоров'я як складових культури піклування.

Тема 4.4

Українська культура в умовах повномасштабної агресії Росії (2022 — сьогодні). Героїчний культурний спротив. Захист та евакуація культурних цінностей. Роль культури у відновленні суспільства. Культура як фактор реабілітації постраждалих від війни. Перспективи євроінтеграції в культурному просторі.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Культура найдавніших часів	2	2	4
	Тема 1.2 — Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	2	2	4
	Тема 1.3 — Культура козацької доби та Гетьманщини	2	2	4
	Тема 1.4 — Українська культура під іноземним пануванням	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Національно-культурне відродження XIX ст.	2	2	4
	Тема 2.2 — Мистецтво і наука в другій половині XIX ст.	2	2	4
	Тема 2.3 — Культура доби Української революції 1917–1921 рр.	4	4	8
Модуль 3	Тема 3.1 — Культура «Розстріляного відродження»	4	4	8
	Тема 3.2 — Культура в роки Другої світової війни та відбудови	4	4	8
	Тема 3.3 — Шістдесятництво і культурний опір	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Культурне відродження незалежної України	2	2	4
	Тема 4.2 — Культура і суспільні трансформації 2000–2010-х рр.	2	2	4
	Тема 4.3 — Культура в умовах збройного протистояння	2	2	4
	Тема 4.4 — Українська культура в умовах повномасштабної агресії	2	2	4
Разом		30	30	60

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год. — 25%):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год. — 25%):** відпрацювання навичок, аналіз джерел, дискусії
- **Самостійна робота (60 год. — 50%):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

☐ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів та методи викладання

Форми самостійної роботи

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з історії української культури, нормативно-правовими актами, науковими статтями у фахових виданнях. Конспектування ключових положень, порівняння підходів різних авторів до трактування культурних явищ.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу культурних процесів, підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань вітчизняної та світової культури. Уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Інститут національної пам'яті (uinp.gov.ua), Національний музей (nmu.org.ua), Інститут культурології НАМ України (kulturology.com.ua). Аналіз культурологічних матеріалів, пошук актуальної інформації.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання першоджерел, повторення теоретичного матеріалу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, дат і визначень; систематизація знань перед контрольними роботами.

Методи викладання

→ Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, репродукцій, карт, таблиць і прикладів з культурних пам'яток; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

→ Кейс-стаді

Аналіз реальних культурних ситуацій і пам'яток; студенти виявляють проблему, пропонують інтерпретації та обґрунтовують висновки на основі джерел.

→ Дискусії

Обговорення дискусійних питань вітчизняної та світової культури; розвиток критичного мислення, аргументації та вміння відстоювати власну позицію.

→ Робота з джерелами

Опрацювання культурних пам'яток, мемуарів, документальних джерел; формування навичок роботи з першоджерелами та їх критичного аналізу.

→ Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді на запитання, аналіз культурних пам'яток та участь у дискусіях.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз культурологічних джерел, порівняльна характеристика культурних явищ і процесів). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків. Проводиться після кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

- ❑ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація».

Рекомендована література та ресурси

Навчальна та наукова література (2022–2025)

1. Бокань В. А., Польовий Л. П. Історія культури України: навч. посіб. — Київ : МАУП, 2022. — 256 с.
2. Греченко В. А., Чорний І. В. Історія світової та української культури: підручник для ЗВО. — Київ : Літера ЛТД, 2022. — 464 с.
3. Єфименко Г. Г. Культурна спадщина України: документи і матеріали. — Київ : Інститут історії України НАН України, 2023. — 440 с.
4. Зосім О. Л. Духовна музична культура України: від давнини до сучасності. — Київ : НАКККиМ, 2023. — 320 с.
5. Кордон М. В. Українська і зарубіжна культура: навч. посіб. для ЗВО. — Київ : ЦУЛ, 2023. — 520 с.
6. Кривавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: навч. посіб. у 3 ч. — Львів : Світ, 2022. — 268 с.
7. Попович М. В. Нарис історії культури України. — 3-є вид., доп. — Київ : АртЕк, 2023. — 728 с.
8. Саган О. Н. Релігія і культура в контексті національної ідентичності. — Київ : Наукова думка, 2023. — 296 с.
9. Сліпушко О. М. Давньоукраїнська книжність: культурологічний аспект. — Київ : Аконіт, 2024. — 312 с.
10. Яковенко Н. М. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. — 4-е вид. — Київ : Критика, 2022. — 584 с.

Офіційні інтернет-ресурси

1. Інститут національної пам'яті України. — URL: <https://uinp.gov.ua/>
2. Національний музей України. — URL: <https://nmu.org.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
4. Інститут культурології Національної академії мистецтв України. — URL: <https://kulturology.com.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики України. — URL: <https://mkip.gov.ua/>
6. Інститут історії України НАН України. — URL: <https://history.org.ua/>
7. Журнал «Культура і сучасність» (електронне видання). — URL: <https://nakkkim.edu.ua/>
8. Державний архів України. — URL: <https://archives.gov.ua/>

Рекомендована література охоплює видання **2022–2025 років** відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення.